

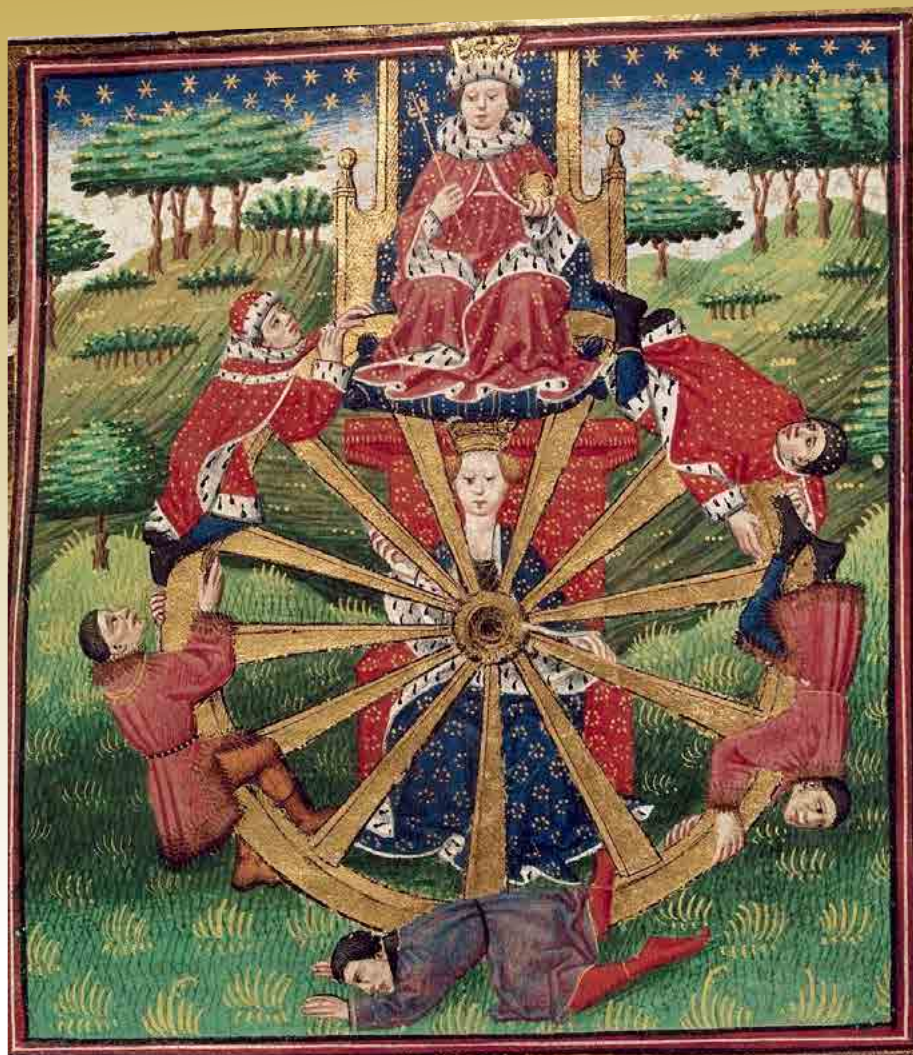

10. Het Rad van Fortuin

De tarot is ontworpen als een beeldenreeks die verwijst naar spiritueel ontwaken. Iedere kaart afzonderlijk licht een aspect toe van het proces van godsrealisatie, aangestuurd door de kundalini-energie in ons bekken. Verrassend genoeg, ook de kaart Het Rad van Fortuin.

Traditionele betekenis

Traditioneel staat het rad van fortuin voor de instabiliteit van voorspoed en maatschappelijk succes; alles wat je hebt bereikt in het leven kan je zo weer verliezen. De oudste afbeeldingen van een rad van fortuin stammen uit de vroege middeleeuwen. In de meeste gevallen zien we de Romeinse godin Fortuna (Tyche bij de Oude Grieken) die aan een groot wiel (*Rota Fortunae*) draait, waaraan meerdere personen zich hebben vastgeklampt. Door de draaiing is er een constante dynamiek van veranderende posities: sommigen zijn op weg omhoog, anderen zijn op weg naar beneden. Aan de bovenkant van het wiel bevindt zich – tijdelijk! - de grote geluksvogel: de koning of een andere machthebber. Soms is Fortuna geblinddoekt. Dit is een verwijzing naar haar willekeur: zij lijkt zonder aanzien des persoons voorspoed en tegenslag uit te delen.

Een Rad van Fortuin uit: Troy Book van John Lydgate (15e eeuw)

Links de Visconti-di Modrone Tarot (15e eeuw)

Rechts de 'slangenpilaar' uit Delphi. Links een tekening, rechts de huidige staat van de pilaar, opgericht in 447 voor Christus.

De Visconti Tarot

Op subtiele wijze is in de Visconti-di Modrone Tarot verwerkt dat de kaart Het Rad van Fortuin staat voor iets heel anders dan de traditionele betekenis. Het ronddraaiende wiel staat voor de spiraalbeweging van de kundalini-energie. De beweging omhoog staat voor spirituele ascentie: groeien in bewustzijn van het materiele/dierlijke naar het goddelijke. De beweging naar beneden staat voor spiritueel afgeleiden: de weg terug naar een onbewust, 'dierlijk' leven.

Een kundalini-ontwaken gaat gepaard met een innerlijke versmelting, ter hoogte van het voorhoofd, van de twee energiebanen die ons verbonden houden met de dualiteit. Verwijzingen op de Visconti-kaart naar deze versmelting zijn: de jurk van de godin met het zeshoekige patroon (hexagram); haar blinddoek met de twee wapperende stroken stof die eindigen in een knoop (die symbool staat voor de pijnappelklier), en de zes spaken in het wiel.

De vrouw aan de bovenkant van het wiel heeft het kundalini-proces tot een succesvol einde gebracht. Dit mogen we opmaken uit het rechtopstaande zwaard (symbool voor de 'ontwaakte' wervelkolom) en de kroon met drie punten (symbool voor de drie energiebanen die betrokken zijn bij een kundalini-ontwaken) in haar handen. Ook draagt zij dezelfde jurk met hexagram-patroon als de godin: in haar zijn de polariteiten versmolten tot een eenheid; zij is nu verbonden met het goddelijke.

De bovenkant van het hoofd van de godin reikt tot het bekken van de vrouw bovenaan het wiel. Dat is geen toeval: zij staat op deze kaart niet voor Fortuna, maar voor de goddelijke kundalini, die in de meeste spirituele tradities als vrouwelijk wordt gezien. Haar verblijfplaats in de mens is in het bekken, ter hoogte van het heiligbeen.

De middelvinger van de linkerhand van de godin steekt enigszins uit. Esoterisch staat de middelvinger voor een ontwaakte wervelkolom (het 'midden' van het bovenlichaam). Ook van de linkerhand van de persoon op wiens schouder de godin een hand legt wordt de middelvinger benadrukt: de kundalini is aan het opstijgen in de wervelkolom van deze persoon. Hij of zij is spiritueel op de goede weg, richting de bovenkant van het wiel.

Welke spirituele misser de persoon op weg naar beneden heeft gemaakt, dat hij zijn plaats aan de bovenkant van het wiel heeft verloren, zegt de Visconti-kaart niet. Hier zijn de decks die in de eeuwen hierna verschijnen wel een stuk duidelijker over. >

Op deze bijzondere fresco (Palazzo Borromeo, Milaan, rond 1450) zien we een groep adellijke personen spelen met kaarten die we nu de tarot noemen. Deze fresco bevestigt de spirituele betekenis van de kaartenset. Zowel de uitgestoken middelvinger van de vrouw in het midden, als de boom precies achter haar, verwijzen naar een kundalini-ontwaken. Haar hoofddeksel roept associaties op met een aureool.

Vl.n.r.:

Tarot van Marseille (Payen-Webb, 18e eeuw)

Tarot van Bologna (Giacomo Zoni, 1780)

Liguria-Piedmont Tarot (1860)

17e en 18e eeuw

Op de diverse decks uit de 17e en 18e eeuw die behouden zijn gebleven is de godin vervangen voor twee andere metaforen voor de kundalini-energie: vuur en water.

De ontwerper van de Tarot van Marseille-kaart heeft het wiel op een waterpartij (de 'kundalini-bron' in het bekken) geplaatst. Rechts op de kaart zien we een hond, met een halsband om en een rok aan, op weg naar de bovenkant van het wiel. Deze hond in mensenkleding symboliseert de spiritueel onbewuste mens die leeft vanuit zijn dierlijke, lagere natuur. De halsband betekent het 'in toom' houden van ons driftleven, een voorwaarde voor het proces van godsrealisatie. De keuze van een hond

heeft te maken met de al enigszins getemde aard van dit dier. Het is een huisdier, dat niet meer volledig leeft naar zijn instincten, maar heeft leren gehoorzamen aan de mens.

Illustratie uit: *De Kroniek van Neurenberg* (Hartmann Schedel, 1493)

De mens als een hybride wezen: deels mens en deels hond/wolf. Deze helften willen tegenovergestelde richtingen uit, hetgeen ons voortdurend innerlijke worstelingen geeft.

Bovenop het wiel van de Tarot van Marseille-kaart bevindt zich een sfinx-achtig wezen - een mensenhoofd op een dierenlichaam - dat symbool staat voor de persoon die meesterschap heeft verkregen over zijn dierlijke natuur. Dit kunnen we opmaken uit de kroon op het hoofd van de sfinx en uit de vleugels (symbool voor sublimatie) die aan het dierenlijf zitten. Het rode zwaard staat voor de sturende kracht achter dit proces van spiritueel ontwaken: de kundalini-energie.

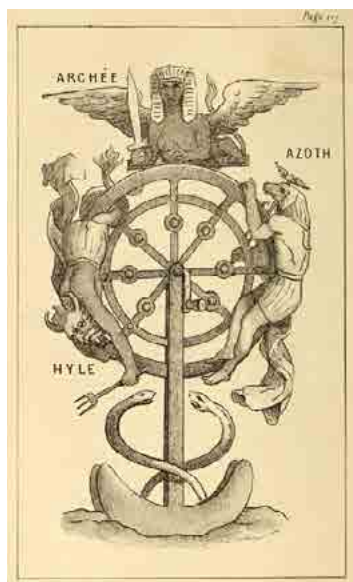
Op weg naar beneden, terug naar een spiritueel onbewust leven, bevindt zich een figuur met een staart van vuur. Dit moet ons duidelijk maken dat de ontwaakte kundalini-energie in deze persoon niet is opgestegen naar de kruin, maar is blijven hangen in de buik en de lagere chakra's (zintuiglijk genot en ego-aspecten) voedt.

Ook bij de Tarot van Bologna-kaart is een hond in mensenkleding op de weg omhoog, en bevindt zich een sfinx-achtige figuur, met kroon, scepter en vleugel, bovenop het wiel. Dat het ronddraaiende wiel staat voor de spiraalbeweging van de kundalini kunnen we opmaken uit de pilaar met grote vlam die aan het wiel vast zit.

De 'kundalini-godin' Shakti als een vrouwelijke gestalte in een schaal (het bekken, de Heilige Graal) met goddelijk vuur, en als een opgerolde slang (gouache uit Rajasthan, India, 19e eeuw).

Bij de Liguria-Piedmont Tarot is het nog duidelijker dat de waterpartij onder het wiel staat voor de kundalini in het bekken: om het wiel heen - slecht ingkleurd, maar toch duidelijk genoeg zichtbaar - stroomt ook water.

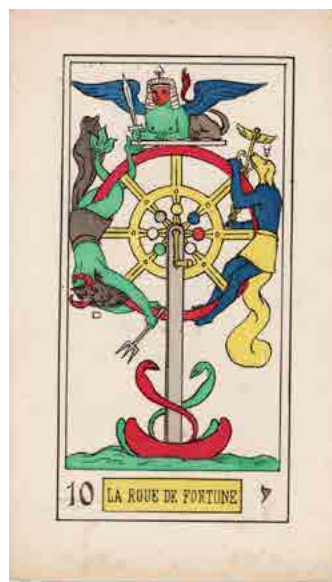

V.l.n.r.:

Rad van Fortuin: illustratie uit 'La Clef des Grands Mystères' van Eliphas Lévi

Oswald Wirth Tarot (1889)

Hermanubis (Vaticaan Museum)

Oswald Wirth

Zowel het tarot deck van Oswald Wirth als het Rider-Waite-Smith deck is beïnvloed door het gedachtegoed van de Franse occultist Éliphas Lévi. Lévi heeft nooit een compleet tarot deck ontworpen, maar in zijn boek 'La Clef des Grands Mystères' (De Sleutel tot de Grote Mysteries, 1861) staan wel een aantal kaarten afgebeeld, waaronder Het Rad van Fortuin (zie illustratie).

De sfinx aan de bovenkant van het wiel van Lévi draagt een Egyptische *nemis*: een gestreepte hoofddoek die alleen farao's mochten dragen en die hun goddelijke status onderstreepte. Door de *nemis* kreeg het hoofd van de farao de contouren van een opgerichte cobra met gespreide kap: de slang die in meerdere spirituele tradities symbool staat voor de kundalini-energie. De valse baard die farao's tevens droegen stond voor het lijf van de slang. De omhoog staande staart van de sfinx, op de kaart van Lévi, staat voor hetzelfde als het zwaard: de opgestegen kundalini.

Graftombe van Sennedjem, Deir el-Medina, Egypte. Voortleven na de dood werd ook in het Oude Egypte in verband gebracht met een kundalini-ontwaken. Op deze afbeelding zien we de god Anubis bij de mummie van farao Seti I. De bank waarop de mummie ligt is versierd met een leeuwenhoofd en -staart. De opgekrulde staart raakt Anubis ter hoogte van zijn bekkengebied, de verblijfplaats van de kundalini.

Op weg naar beneden, aan het wiel van Lévi, bevindt zich een duivelachtige figuur, door Lévi zelf Typhon genoemd: het slangachtige monster uit de Griekse mythologie dat door de oppergod Zeus na een grote strijd wordt verslagen. Typhon staat voor alles wat tussen ons en het goddelijke in staat, met name onze dierlijke driften. De drietand staat symbool voor de drie energiebanen die bij een kundalini-ontwaken zijn betrokken. In de handen van Typhon stroomt deze energie neerwaarts, naar de lagere chakra's.

Bij de drie figuren aan het wiel heeft Lévi de woorden *Azoth*, *Archée*, en *Hyle* geplaatst. *Azoth* is een term uit de alchemie voor de kundalini, of Gods (Heilige) Geest. *Hyle* is Grieks voor materie. *Archée* verwijst naar de ziel. In de alchemie staat het element zwavel voor de ziel. Op de tarotkaart van Oswald Wirth zien we het symbool voor zwavel – een driehoek met eronder een kruis – boven het hoofd de sfinx, in plaats van Lévi's *Archée*.

Het dubbele wiel staat, volgens Wirth, voor de duale energieën in de mens, die zich continu in tegengestelde richtingen bewegen ('het goede en het kwade', Hermanubis en Typhon). Ook de twee slangen onder het wiel staan voor deze duale energieën. De yogatraditie spreekt over de *ida-* en *pingala-nadi*. De zeven

Het dodenmasker van Toetanchamon

Een opgerichte cobra

In plaats van een hond in mensenkleding heeft Lévi gekozen voor Hermanubis: de god die een combinatie vormt van de Egyptische god Anubis en de Griekse god Hermes. Het menselijk lijf met een hoofd van een jackhals/hond en een Nemis zijn ontleend aan Anubis, de god van het mummificeren en gids van de overledenen. De staf in de handen van Hermanubis is de *caduceus* van de Griekse god Hermes, die staat voor een kundalini-ontwaken.

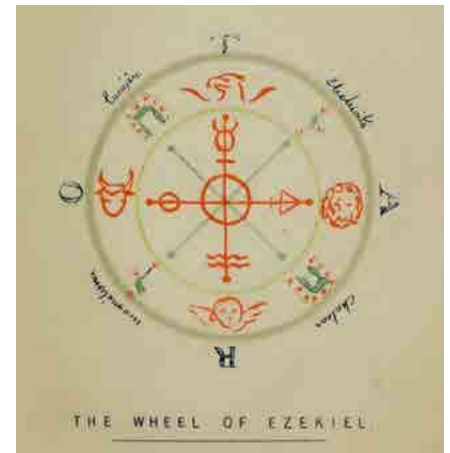
spaken aan het wiel staan volgens Wirth voor de zeven (klassieke) planeten. Deze planeten corresponderen op hun beurt weer met de zeven chakra's.

Op de mozaïek van Château des Avenières (1917) is Typhon vervangen voor een krokodil: het dier dat in het Oude Egypte stond voor onze meest primitieve (dierlijke) driften. De zes spaken van het wiel vormen een hexagram; net als het dubbele wiel van Wirth een verwijzing naar de (versmelting van de) duale energiën in de mens.

Rider-Waite-Smith

Op de kaart van RWS zien we ook de invloeden terug van een tweede diagram uit de boeken van Éliphas Lévi: zijn interpretatie van het wiel van Ezechiël (zie illustratie). In het Oude Testament lezen we over het indrukwekkende visioen dat de profeet Ezechiël heeft van vier levende wezens met vier gezichten (een mens, een adelaar, een leeuw en een os), en vier wielen op de grond ernaast (Ezechiël 1: 5-15).

V.l.n.r. Rider-Waite-Smith Tarot (1909)
Het wiel van Ezechiël uit: Dogme et rituel de la haute magie, van Éliphas Lévi (1854)

Deze vier gezichten staan voor de vier aspecten van de mens: het denken (arend), het gevoelsleven/emoties (leeuw), het lichaam met dierlijke instincten (os) en de ziel (gezicht van mens/engel). Pamela Colman-Smith, de ontwerpster van het RWS-deck, heeft deze vier aspecten geplaatst in de vier hoeken van de kaart. We zullen deze beelden ook terug zien op de laatste kaart van de grote arcana: De Wereld. Het zijn deze vier 'lagen' van de mens die worden getransformeerd tijdens het proces van spiritueel ontwaken.

In plaats van Typhon heeft Colman-Smith gekozen voor een nog duidelijker beeld: de kundalini-slang, kronkelend op weg naar beneden. Hermanubis heeft een meer gestileerd uiterlijk op deze kaart en is rood van kleur: de kleur van het (eerste) chakra waar de kundalini verblijft als zij nog 'slaapt'. Anders dan de kaarten van Lévi en Wirth beslaat Hermanubis op de RWS-kaart zowel de positie onder aan het wiel, als de stijgende positie. Dit

bevestigt onze interpretatie van de rode Hermanubis: de kundalini vertrekt vanaf de onderkant van de wervelkolom, vanaf het eerst chakra, omhoog naar de kruin (bovenkant wiel).

In het RWS-wiel staan de symbolen van de drie primaire bouwstenen van de alchemist: zout (links), kwik (bovenaan) en zwavel (rechts). De esoterische betekenis van deze scheikundige elementen is: het lichaam met dierlijke driften (zout), de Geest/kundalini (kwik) en de ziel (zwavel). Net als Lévi heeft Colman-Smith onder in het wiel een vierde element toegevoegd: het teken voor water. Hoe dit vierde teken zich verhoudt tot de andere drie elementen, en tot het wiel, is niet duidelijk. Verschillende interpretaties zijn mogelijk. Op de buitenste rand van de RWS-wiel staat in Hebreeuwse letters de naam YHWH, en de letters TARO, die ook gelezen zouden kunnen worden als ROTA (Latijn voor wiel), TAROT, en TORA(H).

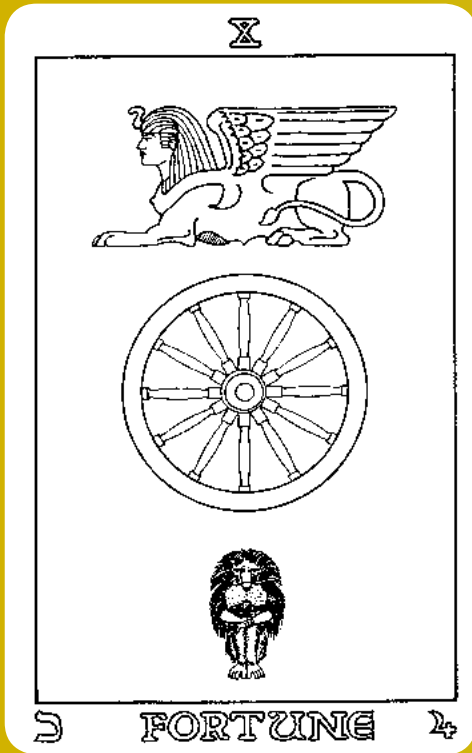

Het wiel als een esoterische symbool, verwijzend naar een kundalini-ontwaken, zien we vaker terug in spirituele tradities. Officieel staat het wiel in het boeddhisme voor de dharma (de leer van de Boeddha). Wie echter dieper graaft in de geschriften en iconografie van het boeddhisme zal tot de conclusie komen dat deze officiële lezing niet de enige betekenis is van het wiel. De vlam op het hoofd van de Boeddha is één van de vingerwijzingen. (foto: M. Lang via Pixabay)

Conclusie

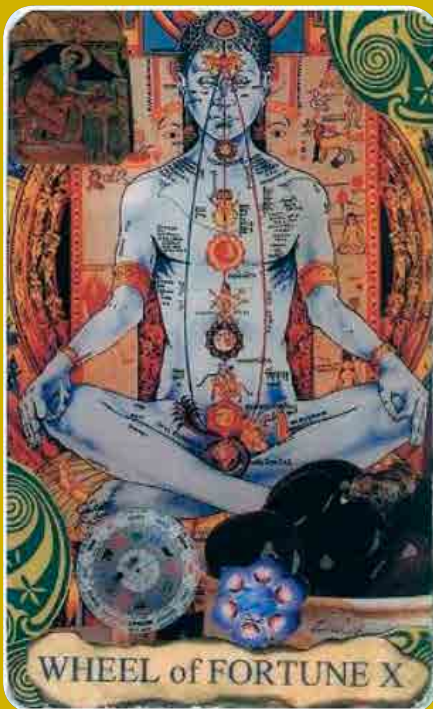
Traditioneel staat het Rad van Fortuin voor de vluchtigheid van rijkdom en macht. Achter het beeld van een geblinddoekte godin die aan een wiel draait, met mensen er aan vastgeklampt, gaat een pessimistische en fatalistische levensvisie schuil: voorspoed in het leven is in grote mate afhankelijk van geluk hebben, en je bent het ook zo weer kwijt.

In de tarot heeft het Rad van Fortuin een geheel andere betekenis. Een betere benaming voor deze kaart zou zijn: het Rad van Spirituele Evolutie. De evolutie van 'aapmens' tot 'godmens'. De godin die aan het wiel draait is niet Fortuna, maar de kundalini-shakti. Zij stuurt het proces aan van spiritueel ontwaken. De weg omhoog aan het wiel staat voor de stijgende beweging van de kundalini-energie. De positie boven aan het wiel staat voor Godsrealisatie. Het dier in de mens is overwonnen. De weg omlaag is een 'val in de materie' (de 'zondeval' van Adam en Eva).

CLASSIC GOLDEN DAWN TAROT (2004)

De betekenis van kaart nummer 10 van de tarot teruggebracht tot zijn essentie: de evolutie van aapmens tot godmens door middel van een kundalini-ontwaken.

ILLUSTRATIONS FROM THE TAROT DECKS, REPRODUCED BY PERMISSION OF U.S. GAMES SYSTEMS, INC., STAMFORD, CT 06902. C. BY U.S. GAMES SYSTEMS, INC. ALL RIGHTS RESERVED.

FOTO CHÂTEAU DES AVENIÈRES:
[HTTP://HERMETISM.FREE.FR/AVENIERES/INDEX.HTM](http://hermetism.free.fr/avenieres/index.htm)

EL GRAN TAROT ESOTERICO
(LUIS PENA LONGA, 1978)

Mooie beelden die duidelijk maken waar deze kaart voor staat. Door het draaiende wiel groeit in de mens een (kundalini-)boom. Bij het hoofd aangekomen versmelten de polariteiten (de twee hoofden onder één kroon). De dierlijke energieën zijn uitgezuiverd (de witte beer) en gesublimeerd (de aap met koningsmantel en kroon). Deze krachten zijn nodig om de boom te laten groeien naar het kruinchakra (de beer houdt het wiel en de boom vast).

LE TAROT DES ALCHEMISTES
(JEAN BEAUCHARD, 2006)

Een kundalini-ontwaken in alchemistische beelden. De onderste helft van kaart staat voor de versmelting van de polariteiten. Het wiel is een goddelijk vuur: de rode driehoek met de punt omhoog, de engelen, en de ogen. De sterren en de tekens van de zodiak verwijzen naar de kosmische ervaring van een spiritueel ontwaken.

MANSIONS OF THE MOON TAROT
(DENNIS HOGUE, SELF PUBLISHED, 1999)

Het wiel bevindt zich *in* de mens.

ANNE-MARIE WEGH SCHRIJFT BOEKEN OVER
DE DIEPERE BETEKENIS VAN BIJBELVERHALEN,
WAARONDER: KUNDALINI-ONTWAKEN
(ISBN 9789491535369).

VOOR MEER INFORMATIE WWW.ANNE-MARIE.EU

